
Палей Т. Л., Новосьолова С. Ю.

Науково-технічна бібліотека, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (м. Харків, Україна)

ІНФОРМАЦІЙНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ КОРИСТУВАЧІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Актуальною проблемою в ЗВО є створення сприятливих умов для навчання студентів з особливими освітніми потребами. Супровід цієї категорії — це створення комплексної допомоги при навчанні та умов, що сприяють успішній адаптації студентів, їх психологічній реабілітації й особистісному становленні в соціумі. Тому, одним із пріоритетних напрямків роботи бібліотек є бібліотечно-інформаційне обслуговування користувачів з особливими потребами, забезпечення їм вільного доступу до інформації, реалізації їх прав на отримання якісних послуг.

Ключові слова: інклюзія; особливі освітні потреби; бібліотечно-інформаційне обслуговування; інформаційні послуги

Palyey T. L., Novosolova S. Yu.

Scientific and Technical Library, National Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute”
(Kharkiv, Ukraine)

INFORMATION SERVICE FOR USERS WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

An urgent problem in the university is the creation of favorable conditions for teaching students with special educational needs. Accompanying this category is the creation of comprehensive assistance in learning and conditions conducive to the successful adaptation of students, their psychological rehabilitation and personal development in society. Therefore, one of the priority areas of work of libraries is library and information services for people with special needs, providing them with free access to information, exercising their rights to receive quality services.

Keywords: inclusion; special educational needs; library and information services; information services

На сьогоднішній день в академічних установах усього світу, багато уваги приділяють студентам з особливими освітніми потребами (ООП). Це дуже актуальна, водночас болісна тема як для студентів, так і їх сімей. Це люди, які опинилися у складних життєвих обставинах та потребують тимчасової або постійної підтримки у навчанні та повсякденному житті. Працюючи з студентами, які мають когнітивні або поведінкові проблеми, фізичні проблеми зі здоров'ям, необхідно мати певні навички та приділяти їм більше уваги.

У Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» проводяться заходи з забезпечення умов навчання для студентів з ООП: впроваджена Система дистанційного навчання (СДН), розробляються спеціальні програми та методики.

Вчені НТУ «ХПІ» взяли участь в розробці методики навчання природничим наукам дітей з особливими потребами. Підсумком роботи стало створення навчального посібника «Інклюзивне навчання при порушенні слуху», куди увійшли адаптовані практичні заняття з фізики, хімії, математики, телемедицини, географії, історії. В НТБ створюються умови для обслуговування користувачів з особливими освітніми потребами: можливості віддаленої роботи; забезпечення фізичної доступності; готовність персоналу.

Завдання віддаленого індивідуального інформування користувачів вирішується шляхом використання системи корпоративної комунікації НТУ «ХПІ», яка створена на базі сервісів Microsoft Office 365. Контакти співробітників бібліотеки активно інтегруються до цієї системи та доступні будь-якому користувачу. Почато активне використання сервісів Microsoft Office 365 для оперативного інформування користувачів та дистанційного проведення занять (Teams) з інформаційної культури, культурно-освітніх заходів тощо. Сайт бібліотеки надає доступ до бібліографічних та повнотекстових баз електронного каталогу, у вільному доступі документи в електронному репозитарії НТУ «ХПІ». Користувачі мають можливість попереднього електронного замовлення, перегляду електронного формуляру, отримання послуг в будь-якому зручному пункті обслуговування в найкоротший час.

Користувачам з обмеженими можливостями забезпечено фізичний доступ до будівель, де розташована бібліотека. Будівлі оснащені пандусами з поручнями для заїзду до приміщення. Зона обслуговування користувачів з ООП розташована на першому поверсі, оснащена стаціонарними комп'ютерами, безкоштовним доступом до Інтернет (Wi-Fi). Поряд знаходиться зона дозвілля з комфортними умовами для занять та відпочинку.

Важливу роль в питанні бібліотечного обслуговування студентів з ООП відіграє підготовлений бібліотечний персонал, який має володіти основами соціальної психології, основними формами і методами проведення соціокультурної роботи, знає особливості індивідуальної роботи з користувачами з ООП, вміє організовувати спілкування і дозвілля людей з обмеженими можливостями, забезпечує певний рівень комфортності; вміло використовує перспективний досвід організації бібліотечного обслуговування людей з обмеженими можливостями у вітчизняних і зарубіжних бібліотеках.

Забезпечення якісного та оперативного інформаційного обслуговування користувачів з особливими освітніми потребами є актуальним завданням бібліотек. Актуальність підтверджується активним оновленням та формуванням нормативно-правових документів [1, 2, 3, 4], які обов'язково повинні бути враховані при плануванні

роботи бібліотек. Згідно до діючого законодавства, слід приділяти особливу увагу студентам з особливими освітніми потребами. Це можливо, за умови проведення підготовки за основними напрямками: формування віртуального інформаційного простору для інформування та спілкування, забезпечення фізичної доступності, підготовка кадрів. Проведені заходи забезпечать користувачам з ООП вільний доступ до будь-якої інформації, реалізацію їх прав, як на загальне обслуговування, так і на окремі інформаційні послуги. Така робота сприятиме мотивації вказаних категорій користувачів до навчання, до успішного виконання завдань, їх адаптації та психологічній реабілітації, особистісному становленні в соціумі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27.01.1995 № 33/95-ВР. Дата оновлення: 22.05.2021 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 17.09.2021).
2. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2658-XII. Дата оновлення: 16.07.2020 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 17.09.2021).
3. Про забезпечення створення безбар'єрного простору в Україні : Указ Президента України від 03.12.2020 № 533/2020 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/533/2020#Text> (дата звернення: 17.09.2021).
4. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. Дата оновлення: 08.08.2021 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n1235> (дата звернення: 17.09.2021).